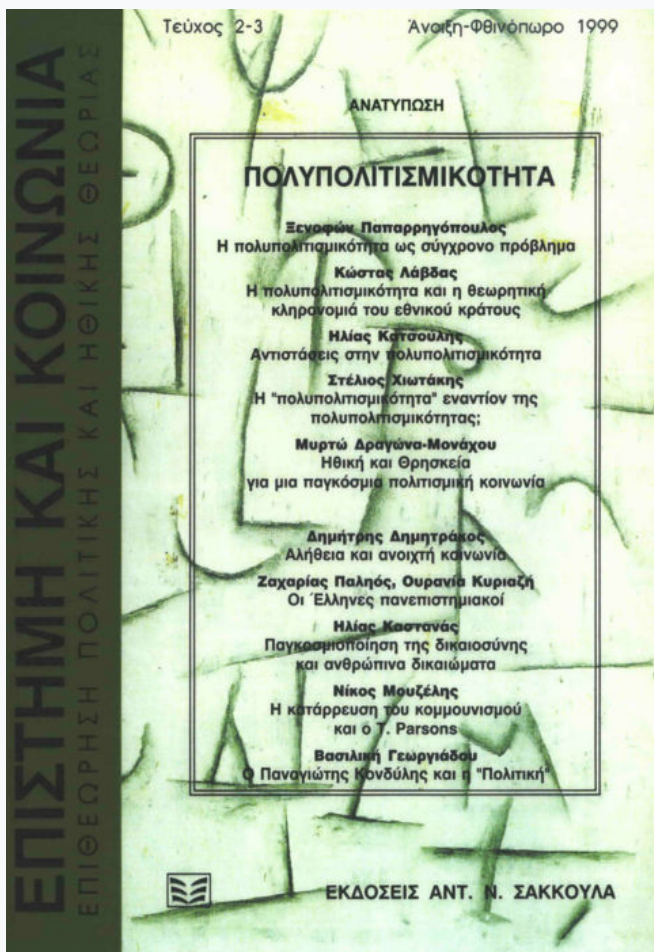

Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας

Τόμ. 2 (1999)

Τόμ. 2-3 (1999): Πολυπολιτισμικότητα

Νίκος Δεμερτζής, Ο Λόγος του Εθνικισμού: Αμφίσημο σημασιολογικό πεδίο και σύγχρονες τάσεις

H. K.

doi: [10.12681/sas.625](https://doi.org/10.12681/sas.625)

Copyright © 2015, H. K.

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

K. H. (2015). Νίκος Δεμερτζής, Ο Λόγος του Εθνικισμού: Αμφίσημο σημασιολογικό πεδίο και σύγχρονες τάσεις. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 2, 296–297. <https://doi.org/10.12681/sas.625>

τέλη του εικοστού αιώνα ο στοχασμός του ανθρώπου πάνω στη φύση αποκτά έκδηλη πολιτική χροιά. Έτσι, στο δεύτερο τμήμα του βιβλίου παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικά κείμενα από τα κυριότερα ρεύματα της σύγχρονης οικοπολιτικής σκέψης (κοινωνική οικολογία, οικοφεμινισμός, οικοσοσιαλισμός, βαθιά οικολογία, ιδεολογικός λόγος των πράσινων κομμάτων).

Αν τα δύο πρώτα τμήματα του βιβλίου έχουν τον χαρακτήρα της ανθολόγησης πρωτογενών κειμένων, τα δύο τμήματα που ακολουθούν απαρτίζονται από μια σειρά σύγχρονων αναλυτικών και κριτικών κειμένων που εξετάζουν τη διαπλοκή φύσης, κοινωνίας και πολιτικής υπό το πρίσμα των πλέον σύγχρονων θεωρητικών προσεγγίσεων. Έτσι η τρίτη ενότητα του βιβλίου (‘φύση και κοινωνική κατασκευή: από τις πρώτες προσεγγίσεις στην σύγχρονη συζήτηση’) περιλαμβάνει κείμενα των Καστοριάδη, Beck, Worster, κ.ά. Το τελευταίο τμήμα του τόμου επιστρέφει στο ζήτημα της πράσινης πολιτικής και ιδεολογίας. Επιχειρείται η προσέγγιση των σημαντικότερων εκφάνσεων του πολιτικού αυτού φαινομένου: της ιστορίας του περιβαλλοντικού και του οικολογικού κινήματος, της ανάπτυξης του πράσινου κομματικού φαινομένου, της πράσινης οικοπολιτικής σκέψης και ιδεολογίας. Στο τμήμα αυτό περιλαμβάνονται κείμενα των Rootes, Eckersley, Dalton και Λουλούδη.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια προσεγγισμένη επιλογή κειμένων από όλη, σχεδόν, την ιστορία της οικολογικής σκέψης, ενώ ο εμβριθής πρόλογος του επιμελητή βοηθά τον έλληνα αναγνώστη να προσεγγίσει μία προβληματική που ακόμη και σήμερα δεν του είναι όσο όφειλε οικεία.

B.G.

Νίκος Δεμερτζής, *Ο Λόγος του Εθνικισμού: Αμφίσημο σημασιολογικό πεδίο και σύγχρονες τάσεις*. Σάκκουλας, Αθήνα, 1996, 495 σελ.

Στο βιβλίο αυτό ο εθνικισμός αναλύεται ως: α) μια πολιτική ιδεολογία της νεωτερικότητας που νομιμοποιεί μεταπαραδοσιακούς τρόπους κυριαρχίας, β) ένα σχεσιακό φαινόμενο, με την έννοια ότι κάθε εθνικισμός αναδύεται και αναπτύσσεται μέσα από και εξαιτίας της σχέσης του με άλλους εθνικισμούς, γ) ένας συναρθρωτικός πολιτικός λόγος που συνδυάζει διαφορετικούς ιδεολογικούς λόγους υπό την αιγίδα του ‘έθνους’, το οποίο είναι τελικά ένα ‘άδειο σημαίνον’.

Τονίζεται ιδιαίτερα ότι είναι ο εθνικισμός που θέτει και θεσμίζει το έθνος

και όχι το αντίθετο. Ως άδειο σημαίνουν το έθνος αποκτά το ιστορικό του νόημα εντός και μέσω των ρηματικών πρακτικών ενός εκάστου εθνικισμού. Η προσέγγιση αυτή διαφοροποιείται από την υποκειμενιστική θεώρηση περί έθνους και την εθνοτιστική ανάλυση του εθνικισμού.

Στο μέτρο που κάθε εθνικισμός βασίζεται στην παραδοχή ότι η ανθρωπότητα αποτελείται από έθνη, ο σύγχρονος εθνικισμός, όπως και ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός, κατανοείται ως μία διαιρετική ιδεολογία την εποχή της παγκοσμιοποίησης. Οι σύγχρονοι εθνικισμοί εκδηλώνονται στο βαθμό που ο σύγχρονος κόσμος δεν είναι απλώς ενιαίος αλλά και κατακερματισμένος, στο βαθμό που ομοιογένεια και ετερογένεια συνθέτουν τη φυσιολογία της πλανητικής εποχής.

Στο βιβλίο γίνονται ειδικές αναφορές στη σχέση ανάμεσα στη δημοκρατία και τον εθνικισμό, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο γεγονός ότι υφίσταται μια θεμελιώδης ασυμβατότητα ανάμεσά τους παρά την ιστορική σύμπτωση της συνανάδυσής τους τόσο κατά τον 19^ο αιώνα στις δυτικές κοινωνίες όσο και στο μετα-κομμουνιστικό κόσμο. Ο συγγραφέας επιχειρεί να προσδιορίσει τους όρους μιας μετα-εθνικής κοινωνίας η οποία θα διατηρεί τις δημοκρατικές παραδόσεις της Δύσης σε ένα πολυπολιτισμικό όσο και διαπολιτισμικό πλαίσιο.

H.K.